

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2019. július 9.)****Olaszország 2019. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2019. évi stabilitási programját**

(2019/C 301/12)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) A Bizottság 2018. november 21-én elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2019. évi európai szemeszterét. A Bizottság kellően figyelembe vette az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérét. Az Európai Tanács a 2019. március 21-i ülésén jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2018. november 21-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor. A Bizottság ugyan ezen a napon az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott, amelyet az Európai Tanács 2019. március 21-én jóváhagyott. A Tanács 2019. április 9-én elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ⁽³⁾ (a továbbiakban: az euróövezetre vonatkozó 2019. évi ajánlás), amely öt ajánlást fogalmaz meg az euróövezetre vonatkozóan (a továbbiakban: az euróövezetre vonatkozó ajánlások).

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

⁽³⁾ HL C 136., 2019.4.12., 1. o.

- (2) mivel Olaszország pénzneme az euro, továbbá tekintettel a gazdasági és monetáris unió gazdaságainak szoros összefonódására, Olaszországnak gondoskodnia kell arról, hogy teljeskörűen és megfelelő időben végrehajtsa az euróövezetre vonatkozó ajánlást, melyet az alábbi 1–5. ajánlás tükröz. Nevezetesen, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a verseny területén hozott intézkedések hozzájárulnak majd a reziliens szolgáltatási piacokra és az intézmények minőségére vonatkozó első euróövezeti ajánlás teljesítéséhez; a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitikának a meghatározott területekre történő összpontosítása, valamint a többletbevételeknek az államadósság csökkentésére való felhasználása hozzájárul majd a beruházások támogatására és a költségvetési tartalékok újraképzésére vonatkozó második euróövezeti ajánlás teljesítéséhez; a foglalkoztathatóság javítására és a termelési tényezők adóterheinek más területekre való átcsoportosítására irányuló intézkedések hozzájárulnak majd a munkaerőpiac működésére vonatkozó harmadik euróövezeti ajánlás teljesítéséhez, a bankok mérlegének javítását célzó intézkedések pedig hozzájárulnak majd a nemteljesítő hitelek csökkentésére vonatkozó negyedik euróövezeti ajánlás teljesítéséhez.
- (3) Az Olaszországra vonatkozó 2019. évi országjelentést 2019. február 27-én tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2018. július 13-án elfogadott országspecifikus ajánlások⁽⁴⁾ és az előző években Olaszországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzéseinek megvalósítása terén Olaszország által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2019. február 27-én tették közzé. Az elemzés alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Olaszországban túlzott mértékű makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magas államadósság és az elhúzódo gyenge termelékenységi dinamika határon átnyúló dimenziójú kockázatok kialakulásához vezethet. Különösen nagy szükség van olyan intézkedések meghozatalára, amelyek csökkentik az olasz gazdaságra és a gazdasági és monetáris unióra gyakorolt negatív hatások kockázatát, tekintettel az olasz gazdaság méretére és határokon átnyúló jelentőségére.
- (4) Olaszország 2019. április 19-én benyújtotta 2019. évi nemzeti reformprogramját és 2019. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevételére érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Olaszország 2019. évi nemzeti reformprogramja csak részben foglalkozik a 2018. évi országspecifikus ajánlásokban felvetett strukturális kérdésekkel, és sok esetben nem tartalmazza a reformprogramban foglalt néhány új kötelezettségvállalás részleteit, valamint végrehajtásuk ütemtervét. A reformstratégia ugyanakkor épít a különböző területeken már folyamatban lévő jelentős reformokra, és a korábbi nemzeti reformprogramokhoz képest nagyobb mértékű folytonosságot mutat.
- (5) Az európai strukturális és beruházási alapoknak (esb-alapok) a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó programozását a vonatkozó országspecifikus ajánlások figyelembevételével alakították ki. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁵⁾ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól, hogy vizsgálja felül partnerségi megállapodását és releváns programjait, és javasoljon azokhoz módosításokat. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést.
- (6) Olaszország jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenció ágához és az adósságszabály hatálya alá tartozik. A kormány a 2019. évi stabilitási programjában azt tervezi, hogy az államháztartási hiány a bruttó hazai termék (GDP) 2018. évi 2,1 %-áról 2019-ben 2,4 %-ra emelkedik, majd ezt követően 2020-ban a GDP 2,1 %-ára, 2022-re pedig fokozatosan a GDP 1,5 %-ára csökken. Ezek az előrejelzések azt feltételezik, hogy a 2020 utáni költségvetési célok elérése érdekében „biztonsági záradékként” (2020-ban a GDP 1,3 %-ának, 2021-ben pedig a GDP 1,5 %-ának megfelelő többletbevétel eredményező) hémaemelés valósul meg. Az újrászámított strukturális egyenleg⁽⁶⁾ alapján a programidőszakban a tervek szerint Olaszország nem éri el középtávú költségvetési célját, amely 2019-ben a strukturális egyensúly, míg 2020-tól a GDP 0,5 %-át kitevő strukturális többlet lesz. A GDP-arányos államadósság – miután 2018-ban nőtt (a 2017. évi 131,4 %-ról 132,2 %-ra) – a 2019. évi stabilitási program előrejelzései szerint 2019-ben 0,4 százalékponttal 132,6 %-ra emelkedik, majd

⁽⁴⁾ HL C 136., 2019.4.12., 48. o.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

⁽⁶⁾ A Bizottság által a közös módszertannak megfelelően újrászámított, egyszeri és ideiglenes intézkedésektől mentes, ciklikusan kiigazított egyenleg.

2022-ig 128,9 %-ra csökken. Ezek az előrejelzések 2019-ben a GDP 1 %-ának, 2020-ban pedig a GDP 0,3 %-ának megfelelő privatizációs bevételekkel számolnak. Az említett költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. Az utóbbi években azonban a „biztonsági záradék” formájában törvénybe iktatott háemeléseket rendszeresen hatályon kívül helyezték anélkül, hogy megfelelő alternatív finanszírozási intézkedéseket vezettek volna be, a privatizációs célokat pedig alulteljesítették. A Bizottság 2019. tavaszi előrejelzése szerint 2020-ban – változatlan szakpolitikák esetén – a nominális GDP-növekedés alacsonyabb, a költségvetési hiány pedig magasabb lesz, mint a 2019. évi stabilitási programban becsült érték. A Bizottság előrejelzése 2020 vonatkozásában nem számol a „biztonsági záradékként” törvénybe iktatott háemeléssel.

- (7) A Bizottság 2019. június 5-én az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki, mivel Olaszország 2018-ban nem felelt meg az adósságszabálynak. A jelentés az összes érdemleges tényező értékelését követően arra a következtetésre jutott, hogy a Szerződésben és az 1467/1997/EK rendeletben meghatározott adósságkritérium nem teljesült, ami adósságalapú túlzotthiány-eljárás megindítását indokolja.
- (8) A 2019. évi felülvizsgált költségvetés-tervezés-javaslatban foglalt kérést követően a 2019. évi stabilitási program megerősíti, hogy a genovai Morandi híd összeomlásának, valamint a 2018-ban tapasztalt rendkívül kedvezőtlen időjárási viszonyoknak a költségvetési hatása jelentős volt, és megfelelő bizonyítékot szolgáltat e költségvetési többletkiadások köréről és jellegéről. Ezek tekintetében a 2019. évi stabilitási program megemlíti, hogy a 2019. évi költségvetés a GDP körülbelül 0,2 %-át kitevő rendkívüli kiadásokat tartalmaz a közúthálózatra vonatkozó rendkívüli karbantartási programmal és a hidrogeológiai kockázatok csökkentését célzó megelőzési tervvel kapcsolatban. Tekintettel a genovai Morandi híd összeomlásával és a 2018-as kedvezőtlen időjárási körülményekkel való közvetlen kapcsolatukra, a közúthálózat rendkívüli karbantartását és a hidrogeológiai kockázatok csökkentését célzó kiadásokra alkalmazható a „rendkívüli esemény záradék”, így azok speciális módon kezelhetők. A Bizottság szerint az ezen intézkedésekkel összefüggésben figyelembe vehető többletkiadások mértéke 2019-ben a GDP 0,18 %-ának felel meg. Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében és 6. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezések lehetőséget adnak e többletkiadások figyelembevételére, mivel a Morandi híd összeomlása és a rendkívül kedvezőtlen időjárási körülmények rendkívüli események, ezek jelentős hatással vannak az olasz államháztartásra, és a középtávú költségvetési célhoz vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérés engedélyezése nem veszélyeztetné a fenntarthatóságot. A figyelembe vehető összegekre is kiterjedő végső értékelésre az olasz hatóságok által megadott, 2019-re vonatkozó tényadatok alapján, 2020 tavaszán kerül majd sor.
- (9) A Tanács 2018. július 13-i ajánlása szerint Olaszországnak biztosítania kell, hogy a nettó elsődleges államháztartási kiadások (7) nominális növekedési rátája 2019-ben ne haladja meg a 0,1 %-ot, ami a GDP 0,6 %-ának megfelelő éves strukturális kiigazításnak felel meg. A Bizottság 2019. tavaszi előrejelzése alapján fennáll a kockázata annak, hogy 2019-ben jelentős mértékű lesz az eltérés a középtávú költségvetési célhoz vezető, ajánlott kiigazítási pályától. Ez a következtetés még abban az esetben sem változna, ha a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenció ágából adódó 2019. évi követelmények nem vennék figyelembe a genovai Morandi híd összeomlása nyomán elfogadott rendkívüli közúthálózat-karbantartási program és a rendkívül kedvezőtlen időjárási körülmények nyomán elfogadott, a hidrogeológiai kockázatok csökkentését célzó megelőzési terv költségvetési hatását.

(7) A nettó elsődleges államháztartási kiadás a teljes államháztartási kiadás, a következők kivételével: kamatkiadások, azon kiadások, amelyeket teljes mértékben ellentételeznek az uniós alapokból származó bevételek, valamint az álláskeresői járadékokra fordított kiadások nem diszkrecionális változásai. A hazai finanszírozású bruttó állóeszköz-felhalmozás meghatározása négyéves időszakra való simítással történt. A diszkrecionális bevételi intézkedéseket, illetve a törvényben előírt bevételnövelést figyelembe veszik, a bevételi és a kiadási oldalon végrehajtott egyszeri intézkedéseket pedig nettósítják.

- (10) Tekintettel Olaszország 60 % feletti GDP-arányos államadósság-rátájára és a -0,1 %-os várható kibocsátási résre, a nettó elsődleges államháztartási kiadásokat 2020-ban nominálisan 0,1 %-kal csökkenteni kell, összhangban a Stabilitási és Növekedési Paktumban meghatározott követelménymátrix által előírt, a GDP 0,6 %-ának megfelelő strukturális kiigazítással. Változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2019. évi tavaszi előrejelzése alapján fennáll a kockázata annak, hogy 2020-ban Olaszország jelentősen eltér ettől a követelménytől. Az előrejelzés szerint Olaszország várhatóan 2019-ben és 2020-ban sem fog megfelelni az adósságszabálynak. Sőt, Olaszország 132 % körüli GDP-arányos államadósság-rátájából az következik, hogy jelentős forrásokat kell előirányozni az adósságszolgálati kiadások fedezésére a növekedést jobban segítő területek – így az oktatás, az innováció vagy az infrastruktúra – rovására. A Tanács összességében úgy véli, hogy 2019-től meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek való megfelelés biztosítása érdekében. Fontos lenne a többletbevételeket az államadósság-rata további csökkentésére felhasználni.
- (11) Olaszország adórendszere továbbra is nagy terhet ró a termelési tényezőkre, a gazdasági növekedés kárára. A munkát és a tőkét terhelő magas adóteher visszafogja a foglalkoztatást és a beruházásokat. A 2019. évi költségvetés csökkentette az önfoglalkoztatókat és a kisvállalkozásokat terhelő adókat. Ugyanakkor azonban – összesített szinten – átmenetileg növelte a vállalkozások adóterheit, különös tekintettel a pénzügyi intézményekre. A növekedést kevésbé hátráltató adónemeket, például a vagyoni adókat és a fogyasztási adókat nem használják ki kellőképpen, ami teret ad az adóterheknek a munkáról és a tőkéről költségvetési szempontból semleges módon történő elmozdítására. Az első lakóingatlanra kivetett rendszeres ingatlanadó 2015-ben hatályon kívül helyezték, többek között a gazdagabb háztartások esetében is. Emellett nagyrészt elavultak az ingatlanadó kiszámításának alapjául szolgáló kataszteri telek- és ingatlanértékek, amelyeknek az aktuális piaci értékekhez való hozzáigazítása még várat magára. Az adókiadások száma és mértéke magas – különösen a csökkentett héakulcsok esetében –, és azok további egyszerűsítését rendszeresen elhalasztották az utóbbi években. Arra is lehetőség van, hogy az adószabályok bonyolultságának csökkentésével és az adózási fegyelem általános növelésével csökkentsék a szabályokat betartó vállalkozásokra és háztartásokra nehezedő terheket. A héabevétel-kiesés (a tervezett héa-bevételek és a ténylegesen beszedett összegek különbsége) például a legmagasabbak között van az Unióban. Ennek egyik oka az adókiállítás magas szintje, amely különösen a számlázás elmulasztásához kapcsolódik. A végső fogyasztókkal kötött valamennyi kereskedelmi ügylet során keletkezett nyugták kötelező elektronikus továbbítása pozitív lépés a kiesés orvoslása felé. Ugyanakkor az elmúlt években növelték a készpénzfizetésekre vonatkozó küszöbértékeket, ami az elektronikus fizetés ellen hathat. Az elektronikus fizetések ösztönzése előmozdíthatja a számlázást, és ezáltal javíthatja az adózási fegyelmet.
- (12) Olaszország nyugdíjkiadásai, amelyek 2017-ben a GDP 15 %-át tették ki, a legmagasabbak közé tartoznak az Unióban, és az időskori függőségi ráta romlása miatt középtávon várhatóan növekedni fognak. A 2019. évi költségvetés és az új korengedményes nyugdíjrendszert végrehajtó, 2019. januári törvényerejű rendelet visszalépést jelent a korábbi nyugdíjreformok egyes elemei tekintetében, és középtávon rontja az államháztartás fenntarthatóságát. Ezek az új rendelkezések középtávon tovább növelik a nyugdíjkiadásokat. 2019 és 2021 között az új korengedményes nyugdíjrendszer (az ún. „Quota 100”) lehetővé teszi az emberek számára, hogy 62 éves korukban nyugdíjba vonuljanak, ha legalább 38 évig járulékot fizettek. Emellett kiterjesztették a korai nyugdíjba vonulásra vonatkozó meglévő rendelkezések hatályát, többek között azért, hogy 2026-ig felfüggesztették az előírt minimális járulék várható élettartamhoz viszonyított indexálását, amelyet a korábbi nyugdíjreformok vezettek be. E rendelkezések tekintetében a 2019. évi költségvetés 2019-re a GDP 0,2 %-át, 2020-ra és 2021-re pedig a GDP 0,5 %-át kitevő forrásokat különített el, a következő években azonban további költségek várhatók. A nyugdíjakra fordított magas állami kiadások más szociális és növekedést ösztönző kiadási tételeket szorítanak ki, például az oktatás és a beruházás területén, és korlátozzák a mozgásteret az általánosan magas adóteher és a magas államadósság csökkentésére. A korai nyugdíjba vonulás lehetőségének kiterjesztése emellett negatív hatással lehet a munkaerő-kínálatra, miközben Olaszország már amúgy is elmarad az uniós átlagtól az idősebb (55–64 éves) munkavállalók foglalkoztatása tekintetében; ez visszafogja a potenciális növekedést és rontja az államadósság fenntarthatóságát. A nyugdíjkiadások növekedésének visszafogása érdekében teljes mértékben végre kell hajtani a korábban elfogadott, a népesség előregedéséből eredő rejtett kötelezettségek mérséklését célzó nyugdíjreformokat. Megtakarításokat lehetne elérni továbbá a járulékfizetésekkel nem fedezett magas nyugdíjjogosultságok módosításával, a méltányosság és az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett.

- (13) A gazdasági visszaesés ellenére a foglalkoztatás 2018-ban tovább nőtt, bár kissé lassabb ütemben, mint az előző évben. A foglalkoztatottak száma az év végén elérte a 23,2 millió főt, ami meghaladja a válság előtti szintet. A foglalkoztatási ráta (a 20–64 évesek körében) tavaly 63 %-ra emelkedett, de még mindig messze elmarad az uniós átlagtól (73,2 %). Ezen túlmenően jelentősek a regionális szakadékok, és a munkaerőpiac továbbra is szegmentált: a határozott idejű munkaszerződések aránya 2018-ban tovább nőtt. A munkanélküliségi ráta 10,6 %-ra csökkent. A tartós és az ifjúsági munkanélküliség továbbra is magas, ami akadályozza a potenciális növekedést és a társadalmi kohéziót. Magas az inaktív nők, az alacsony képzettségűek és a fiatalok aránya. Ráadásul a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő 15–24 éves fiatalok aránya 2018-ban 19,2 % volt, ami a legmagasabb az Unióban. A nem önként vállalt részmunka is széles körben elterjedt, ami arra utal, hogy továbbra is pang a munkaerőpiac.
- (14) A jövedelmi egyenlőtlenségek és a szegénység kockázata magas, jelentős regionális és területi különbségekkel. 2017-ben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 28,9 % volt, ami meghaladja a válság előtti szintet, és jóval magasabb a 2017-es uniós átlagnál (22,4 %). A gyermekek, különösen a migráns háttérrel rendelkezők kiemelten érintettek. Magas és növekvő mértékű a dolgozói szegénység, elsősorban a határozott idejű munkaszerződéssel rendelkezők és a migráns háttérű személyek körében. Az önfoglalkoztatók, akik (a 13,7 %-os uniós átlaggal szemben) a munkaerő 20,8 %-át teszik ki, általában kevésbé védettek a szociális kockázatokkal szemben, mint a munkavállalók. A megfizethető és megfelelő lakhatáshoz való hozzáférés szintén kihívást jelent, és a szociális szolgáltatások nyújtása továbbra is alulfejlett és szétagolt. A szociális transzferek hatása a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentésére az egyik leggyengébb az Unióban. A 2018-ban bevezetett szegénységellenes program helyébe egy jelentős új program lépett (állampolgári alapjövedelem), amely bizonyos feltételek teljesülése esetén aktív befogadásra irányuló megközelítést alkalmaz. A foglalkoztatási és szociális szolgáltatásokra nehezedő tetemes adminisztratív terhek komoly kihívást jelentenek a reform végrehajtása szempontjából. Tényleges hatása attól függ majd, hogy mennyire lesznek hatékonyak a foglalkoztatást és a képzést elősegítő szakpolitikák, a személyre szabott szociális szolgáltatások és az ellenőrzések. Különösen a leginkább rászorulóknak az elérésére irányuló tényleges képesség fogja befolyásolni a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentésére gyakorolt hatást. Az egészségügyi rendszer összességében jó eredményt ért el, annak ellenére, hogy az egészségügyi kiadások alacsonyabbak az uniós átlagnál. Mindazonáltal az egészségügyi ellátás mind a hozzáférés, mind a méltányosság vagy a hatékonyság tekintetében régióként jelentősen eltérő, és javítható lenne a megfelelőbb igazgatás, valamint a standard szolgáltatások teljesítésének nyomon követése révén. A fogyatékossgal élő személyek és más hátrányos helyzetű csoportok támogatásának kulcsfontosságú eleme az otthoni és a közösségi alapú ellátás és a tartós ápolás-gondozás lehetőségeinek bővítése.
- (15) Olaszországban széles körben elterjedt a be nem jelentett munkavégzés, különösen a déli régiókban. Az olasz nemzeti statisztikai hivatal becslései szerint az informális gazdaság kibocsátása 2016-ban mintegy 210 milliárd EUR volt (a GDP 12,4 %-a). Ennek mintegy 37,2 %-a a be nem jelentett munkavégzésnek tulajdonítható. Ez különösen a kiszolgáltatott csoportokat, például a migránsokat, a nőket és a kiskorúakat érinti. A 2017 óta működő új munkaügyi felügyelőség külön figyelmet szentel a mezőgazdasági ágazatban fellépő „*caporalato*” jelenségének, melynek esetében magas a jogsértések aránya és fennáll a munkaerő-kizsákmányolás kockázata, különösen az irreguláris migránsok tekintetében. A be nem jelentett munkavégzés és a munkaerő-kizsákmányolás kezeléséhez és megelőzéséhez, valamint a tisztességes és biztonságos munkakörülmények biztosításához a közelmúltban elfogadott intézkedések szoros nyomon követésére, valamint további lépésekre van szükség. Végeterül fontos annak biztosítása, hogy az állampolgári alapjövedelem program gyakorlati megvalósítása a lehető legnagyobb mértékben ösztönözzön a legális munkavégzésre és a be nem jelentett munkavégzés jogszerű foglalkoztatássá történő átalakítására, mind a szoros nyomon követés, mind a pozitív ösztönzők révén.
- (16) Az új alapjövedelmi program végrehajtásához alapvető fontosságú az állami foglalkoztatási szolgálatok fejlesztése forrásaik bővítésével és szolgáltatásaik minőségének javításával. Az alacsony jövedelmű munkavállalókat és a munkanélkülieket célzó új állampolgári alapjövedelmi program kontextusában a hatékony aktív munkaerőpiaci politikák fontos eszközt jelentenek a munkaerőpiaci súrlódások csökkentéséhez, és a munkavállalási kedv fokozásához. E tekintetben elengedhetetlen, hogy a foglalkoztatási szolgálatok megfelelő és képzett személyezettel

rendelkezzenek. A képzés és továbbképzés erősítését célzó hatékony álláskereső támogatás elengedhetetlen a munkavállalói mobilitás javításához, valamint ahhoz, hogy a munkavállalók elsajátíthassák a jövőbeli munkaerőpiaci kihívásoknak, valamint az egyre összetettebb és egyre kompetitívabb munkakörnyezetnek megfelelő készségeket. Az olasz hatóságok a közelmúltban több intézkedést hoztak az aktív munkaerőpiaci politikák hatékonyságának növelése érdekében. Ilyen például a monitoringmutatók és minimumszabályok meghatározása, a tartósan munkanélküliekre vonatkozó stratégia elfogadása és egy kvalitatív profilalkotási eszköz kidolgozása. Mindazonáltal az állami foglalkoztatási szolgálatok általános hatékonysága és azon képességük, hogy munkahelyet találjanak az emberek számára, továbbra is gyenge, teljesítményük régióként jelentősen eltérő, és korlátozott a társadalmi és oktatási politikákkal való integráció. Gyenge a munkáltatókkal folytatott együttműködés is.

- (17) A nemek közötti foglalkoztatási különbség továbbra is az egyik legmagasabb az Unióban, és a nők foglalkoztatási rátája – bár kismértékben emelkedik – lényegesen alacsonyabb az uniós átlagnál (2018-ban 53,1 %, szemben az uniós 67,4 %-kal). Továbbra sem elegendő mértékűek a gondozási szolgáltatásokat és a nők munkaerőpiaci részvételének növelését célzó beruházások, továbbá fokozni kell az esélyegyenlőség előmozdítására irányuló intézkedéseket, illetve a munka és a magánélet megfelelő egyensúlyára irányuló politikákat is. Továbbra is hiányzik a nők munkaerőpiaci részvételét elősegítő átfogó stratégia. Míg a kötelező apasági szabadságot kismértékben, 4 napról 5 napra meghosszabbították, a szülői szabadság rendszere továbbra sem megfelelő. Ez az alulfejlett gyermekgondozási és tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokkal együtt jellemzően visszatartja a gyermeket vagy más, ápolásra szoruló családtagot gondozó nőket a munkába állástól. 2017-ben a háromévesnél fiatalabb gyermekeknek csupán 28,6 %-a járt bölcsődébe, ami messze elmarad az uniós átlagtól. A gyermekgondozás, az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás területén eszközölt beruházásoknak figyelembe kell venniük a szolgáltatások rendelkezésre állásának földrajzi különbségeit. Ezenkívül a második keresők magas adóéke csökkenti a nők munkába állásának pénzügyi ösztönzőit. A nők magasabb munkaerőpiaci részvétele és általában a nagyobb munkaerőpiaci-részvételi arány elősegítheti a gazdasági növekedést azáltal, hogy növeli a munkaerő-kínálatot, enyhíti a szegénységet és a népesség előregedéséből eredő társadalmi és pénzügyi kockázatokat.
- (18) A kollektív tárgyalási keret eredetileg tervezett reformja arra irányult, hogy a béreket és fizetéseket jobban összehangba hozza a regionális és vállalati szintű gazdasági feltételekkel. 2018 márciusában a Confindustria keretmegállapodást írt alá a három legnagyobb olasz szakszervezettel (CGIL, Cisl és Uil) a vállalati béralku kiterjesztése érdekében. A megállapodás emellett növeli a jogbiztonságot azáltal, hogy egyértelműbb szabályokat vezet be a szociális partnerek tárgyalásokon való képviselése tekintetében, és továbbfejlesztett algoritmust hoz létre a minimálberek megállapításához. A képviselőre, az egészségre és a munkahelyi biztonságra vonatkozó első végrehajtási megállapodást a munkáltatói szövetség és a három fő szakszervezet 2018 végén írta alá.
- (19) Az oktatásba és a készségekbe történő beruházás elengedhetetlen az intelligens, inkluzív és fenntartható növekedés előmozdításához. Olaszországban a termelékenység lassú növekedését az oktatási és képzési rendszer hiányosságai, valamint a magas szintű készségek iránti gyenge kereslet is befolyásolja. Az oktatási és képzési rendszer minőségének javítása jelentős kihívás. A lemorzsolódási arány (korai iskolaelhagyás) jóval az uniós átlag felett van (2018-ban 14,5 %, szemben az uniós 10,6 %-kal), és az oktatási eredmények tekintetében jelentős regionális és területi különbségek mutatkoznak. Míg az alap- és középfokú oktatásra szánt források aránya nagyjából összehangban van az uniós átlaggal, a tanári hivatás vonzóbbá tételét, a hatékony munkaerő-felvételt és a tanárok jobb motiválását célzó további erőfeszítések hozzájárulhatnak a tanulási eredmények javításához. A tanárok munkaerő-felvételi rendszere túlságosan tudás- semmint készségalapú, míg a képzési komponens korlátozott. Emellett az

olasz tanárok fizetése továbbra is alacsony a nemzetközi normákhoz képest, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalókhöz viszonyítva. A fizetések lassabban növekednek, mint a nemzetközi társaik körében, és a karrierlehetőségek korlátozottabbak, azokat egyetlen karrierútvonal jellemzi. Ezen túlmenően az előléptetések kizárólag a szenioritáson, nem pedig az elért eredményeken alapulnak. Így a tanári szakma rendkívül alacsony vonzerőt jelent a magasan képzett személyek számára, ami demotiválja a pedagógusokat, és ez negatív hatással van a diákok tanulmányi eredményeire. Az elmúlt években a tanulószereződéses gyakorlati képzési rendszer lendületet kapott, de az elfogadott intézkedések csökkentették kiterjedtségét. Az olasz diákok és felnőttek az Unióban a legrosszabbul teljesítők közé tartoznak a kulcskompetenciák és az alapkészségek területén. A felnőttek tanulásban való részvétele igen korlátozott és csökkenő tendenciát mutat, miközben a magas és az alacsony képzettségűek közötti foglalkoztatási szakadék a legmagasabbak között van az Unióban. A továbbképzésre különösen szükség van a digitális készségek terén. Eddig kevés előrelépés történt a digitális készségek és infrastruktúra fejlesztése terén. A humántőkébe való beruházás az egyik előfeltétele az állami és magánberuházások fellendítésének, ugyanakkor a digitális készségek és a felnőttkori tanulás fellendítésére irányuló jelenlegi intézkedésekre nem jellemző az átfogó megközelítés. Az alapszintű és a haladó digitális készségek az uniós átlag alatt vannak: a 16 és 74 év közöttieknek csupán 44 %-a rendelkezik alapszintű digitális készségekkel (az uniós átlag 57 %).

- (20) A készségekbe történő beruházások alacsony szintje lelassítja Olaszország tudásalapú gazdaságra való átállását, visszafogja a termelékenységek növekedését, és korlátozza a nem áralapú versenyképességet és a GDP növekedését. Részben az oktatási rendszer hiányosságaival magyarázható az is, hogy az olasz mikro- és kisvállalkozások termelékenysége elmarad más országok hasonló vállalkozásainak termelékenységétől. A felsőfokú oktatás alulfinanszírozott és tanárihiánnyal küzd, a szakmai irányultságú felsőoktatás köre pedig a magas foglalkoztatási arány ellenére korlátozott. Az egyetemi végzettséggel rendelkezők aránya továbbra is alacsony (2018-ban a 30–34 éves korú lakosság 27,9 %-a), amihez a felsőfokú végzettséggel rendelkezők viszonylag alacsony száma társul, különösen a tudományos és műszaki területeken. A készségekbe történő célzott beruházások mind az állami, mind a magánberuházások ösztönzésének előfeltételét képezik, különösen az immateriális javak terén. Fel kell lendíteni a tudásintenzív ágazatok szempontjából lényeges területeken folytatott tanulmányokat, és meg kell erősíteni olyan konkrét készségeket, mint például a digitális és a pénzügyi készségek.
- (21) A termelékenység növelésére irányuló stratégiák – például a termék-, folyamat- és szervezeti innováció – kisebb vállalkozások általi alkalmazása továbbra is korlátozott, különösen Dél-Olaszországban. A 2000-es évek eleje óta az immateriális javakba való beruházások jelentősen elmaradtak az uniós átlagtól. Az üzleti K+F ráfordítások az euróövezet átlagos szintjének alig több mint a felét érik el. Ezek állami támogatása továbbra is alacsony, bár az adókedvezmények megnövekedett szerepének köszönhetően javul. A K+F-re fordított állami kiadások szintén az euróövezeti átlag alatt vannak. Az alacsony szintű innováció lassíthatja a környezetbarát gazdaságra való átállást is. Olaszország innovációs teljesítményének javításához további immateriális beruházásokra van szükség, valamint nagyobb hangsúlyt kell helyezni a technológiatranszferre, figyelembe véve a regionális hiányosságokat és a vállalkozások méretét. A közelmúltban bejelentették, hogy a költségvetésbe bevezettek bizonyos intézkedéseket az innovatív technológiák előmozdítására. Az üzleti K+F kiadások állami támogatása javítható lenne a közvetlen és közvetett intézkedések kiegyensúlyozott kombinációja és a meglévő ideiglenes adózási ösztönzők részletes értékelése, illetve ennek eredményeként a leghatékonyabb ösztönzők állandósítása révén. A tudás (például a technológiai klaszterek) és a vállalkozások közötti együttműködés támogatására irányuló intézkedések különösen elősegíthetik a kisebb vállalkozások számára e nehézségek kezelését és alacsony termelékenységük növelését.
- (22) Az olaszországi infrastruktúra minőségének és fenntarthatóságának javításához beruházásokra van szükség. A közlekedési ágazatban Olaszország nem teljesítette infrastrukturális beruházási stratégiáját (*Connettere l'Italia*). Nagyon korlátozott előrelépés történt a vasúti, a közúti és a fenntartható városi mobilitással kapcsolatos tervezett beruházások terén. Ez az adminisztratív késedelmeknek, a kiadások rossz hatékonyságának, a közbeszerzésről és a koncessziókról szóló törvénykönyv hiányos végrehajtásának és a jogvitáknak köszönhető. Az uniós közlekedési eredménytábla azt mutatja, hogy az olaszországi infrastruktúra minősége elmarad az uniós átlagtól. Az infrastruktúra műszaki állapota egyértelműen aggodalomra ad okot, amint azt a genovai Morandi híd összeomlása is mutatja. A kormány prioritásként kezeli a karbantartást és a biztonságot: tervet dolgozott ki valamennyi infrastruktúra műszaki állapotának nyomonkövetésére, és létrehozta a vasúti és közúti infrastruktúra biztonságáért felelős

új ügynökséget. E tekintetben az Unió 2019-re Olaszország számára 1 milliárd EUR összegű eltérést engedélyezett az uniós költségvetési szabályok alól, a Morandi hídhoz hasonló közúti infrastruktúra karbantartására irányuló beruházási tervre vonatkozóan. A fenntartható közlekedésbe és infrastruktúrába történő beruházás egyszersmind a környezeti kihívások kezelésének egyik módja. Az ambiciózus 2030-as uniós energia- és éghajlat-politikai célok eléréséhez tartós zöld beruházásokra van szükség. Az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai terv a dekarbonizáció és az energia területén szükséges beruházási igények meghatározása tekintetében kulcsfontosságú iránymutatás. Az energetikai infrastruktúra fejlesztése terén olyan beruházásokra van szükség, amelyek egy ellenállóbb, tisztább, biztonságosabb és rugalmasabb energetikai rendszerhez járulnak hozzá, miközben javítják a piaci integrációt és csökkentik az árkülönbségeket. Az olasz villamosenergia-hálózat még nem rendelkezik megfelelő eszközökkel ahhoz, hogy megbirkózzon a villamos energia határkeresztező kereskedelmének növekedésével, és kezelni tudja az ingadozó teljesítményű megújuló energiaforrások 2030-ra előre jelzett nagyságrendjét. A többek között az infrastruktúrát érintő sürgősségi kiadások csökkentéséhez a hidroeológiai és szeizmikus kockázatok megelőzésére irányuló beruházásokra van szükség. 2019-re az Unió Olaszország számára a jelentős hidroeológiai kockázatokkal szembeni megelőzést biztosító kiadások kapcsán 2,1 milliárd EUR összegű eltérést engedélyezett az uniós költségvetési szabályok alól. Végetetül meg kell említeni, hogy Dél-Olaszországban nem valósul meg elegendő mértékű hatékony beruházás a hulladékgazdálkodásban és a vízügyi infrastruktúrában, miközben a vízhiány és az aszály jelentette kockázatok továbbra is fennállnak. Az ágazat széttagoaltsága és a kisebb gazdasági szereplők gyenge hitelprofilja továbbra is akadályozza a beruházásokat. A beruházások, többek között az éghajlatváltozásra való reagálás, a környezeti fenntarthatóság, a kockázatmegelőzés és a vidéki összeköttetések terén a regionális egyenlőtlenségek kezeléséhez is hozzájárulnának. A vidéki területeken a széles sávú hálózat is kevésbé fejlett. Az ultragyors (legalább 100 Mbps) széles sávú lefedettség tekintetében Olaszország még mindig lemaradásban van (csak 24 % a 60 %-os uniós átlaghoz képest), és a még mindig nagyon mérsékelt növekedési ütemével csaknem sereghajtónak számít (27. a tagállamok között). Mind az ultragyors széles sávú lefedettség, mind pedig az igénybevételi arány jóval az uniós átlag alatt van.

- (23) Az állami szektor – különösen helyi szinten – gyenge finanszírozási képessége számos ágazatban akadályozza a beruházásokat a bonyolult eljárások, a hatásköri átfedések és a közigazgatás gyenge irányítása miatt. A megfelelő készségek hiánya a közszférában korlátozza a beruházási projektek értékelésének, kiválasztásának és menedzselésének képességét. Ez az uniós források felhasználásának is gátja; e tekintetben Olaszország elmarad az uniós átlagtól. A kormányzás alacsonyabb színvonalára Dél-Olaszországban jelentősen korlátozza a kiadási és a politikai döntéshozatali kapacitást. Az igazgatási kapacitás javítása az állami beruházások hatékony végrehajtásának és az uniós források felhasználásának előfeltétele, amely pozitív továbbgyűrűző hatással lehet a magánberuházásokra és a GDP növekedésére is. Az ilyen jellegű fejlesztések fellendíthetik a széles sávú hálózatokra, a közlekedésre, a vízgazdálkodásra és a körforgásos gazdaságra irányuló beruházásokat, különösen Dél-Olaszországban. Ez utóbbi régió jelentős lemaradásban van, különösen az immateriális beruházások terén. A központi és helyi szervek igazgatási kapacitásának javítása kedvező hatást gyakorolna a beruházási projektek tervezésére, értékelésére és monitoringjára, valamint a lehetséges szűk keresztmetszetek azonosítására és kezelésére.
- (24) Az olasz közigazgatás hatékonyságának és a vállalkozások iránti fogékonyságának növelése kedvező hatással lenne az üzleti környezetre, a beruházásokra és a vállalkozások innovációs lehetőségeik kiaknázására való képességére. 2015-ben átfogó kerettörvényt fogadtak el a közigazgatás reformjáról. A reform kiterjedt a hatékonyság hiányának legtöbb okára, így foglalkozott az eljárások hosszával és összetettségével, az átláthatóság hiányával, a közigazgatás nem hatékony irányításával, az állami tulajdonú vállalatok rossz hatékonyságú kezelésével és az alacsony szintű digitalizációval. 2017 végére a reform nagy részét végrehajtották, és folyamatban van a gyakorlatba történő átültetés, amit az új „Concretezza” törvény is támogat. A következtelen tervezés, a szűkös pénzügyi források és az elégtelen koordináció azonban késlelteti a digitális közszolgáltatások bevezetését olyan kulcsfontosságú területeken, mint az összetettség csökkentését és az átláthatóság növelését elősegítő online fizetési rendszerek. A közigazgatásban dolgozók magas átlagos életkora és digitális készségeinek átlagosan alacsony szintje tovább lassítja a folyamatot. Mindazonáltal, ha a világos célok együtt járnak a hatékony végrehajtással, az eredmények nyilvánvalóak, amint arra példa a közigazgatások elektronikus piacának és az e-számlázásnak a gyors kialakítása. A 2015. évi közigazgatási reform a helyi közszolgáltatások irányításának új keretét is előírta. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság 2016 novemberében kimondta, hogy egyes törvényerejű rendeletek elfogadási eljárása alkotmányellenes volt. Ezek közé tartozott a helyi közszolgáltatásokra vonatkozó törvényerejű rendelet is. Ezért új jogalkotási kezdeményezésre van szükség a helyi közszolgáltatások hatékonyságának és minőségének – többek között a versenyztetés „házon belüli megoldásokkal” vagy a közvetlen támogatásokkal szembeni előtérbe helyezésével történő – előmozdítása érdekében.

- (25) A 2018. évi gazdasági és pénzügyi dokumentum (NADEF 2018) a projektek előkészítését és a projektciklus minőségének javítását jelölte meg a hatékony olaszországi beruházási kiadások újraindításának kritikus tényezőiként. Ugyanebben a dokumentumban a hatóságok egy külön támogatási alap létrehozásáról is beszámoltak, melynek célja a projektek előkészítésének és a kulcsfontosságú infrastrukturális projektek felülvizsgálatának az elősegítése. Egy további, tervezett támogatási alap a helyi szervek által megvalósított kisebb projektek előkészítését segítené. A két alapra vonatkozó végrehajtási rendeleteket azonban még nem bocsátották ki, és az alapok számára elkülönített összeg alacsonyabb lehet a DEF 2018-ban eredetileg tervezettnél. A 2019. évi költségvetési törvényben a kormány előírta a „Centrale per la progettazione” létrehozását. Ez a szerv egyelőre még nem működik, és úgy tűnik, hogy létrehozása hosszabb távú erőfeszítést igényel. Nem világos továbbá, hogy funkcióit illetően e szerv hogyan fog kapcsolódni az önkormányzatokhoz és más helyi szervekhez.
- (26) Az üzleti környezet javítása megkönnyítené a vállalkozói tevékenységet, és a verseny jobb keretfeltételei kedveznének az erőforrások hatékonyabb elosztásának és a termelékenység növelésének. A 2015. évi éves versenyjogi törvényt, melyet 2017. augusztusban fogadtak el, megfelelően végre kell hajtani. Bizonyos ágazatokban – például az üzleti szolgáltatások terén és a kiskereskedelmi ágazatban – emellett továbbra is jelentős akadályok fékezik a versenyt. A szabályozási keret minőségének javítása egyenlő versenyfeltételeket biztosítana mind az innovatív platformok, mind pedig a hagyományos piaci szereplők számára, lehetővé tenné a közösségi gazdaság teljes potenciáljának kiaknázását és a tisztességesebb versenyt minden ágazatban. A szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések és a közjavakhoz való hozzáférésre vonatkozó koncessziók kompetitívobb odaítélési eljárása kedvezően befolyásolná a szolgáltatások minőségét. A közbeszerzési rendszer stabil szabályozásának hiánya veszélyeztetheti a korábbi reformok egyes kulcsfontosságú előnyeit, és beruházások elhalasztásához vezethet. A termékpiacok felügyelete több szervezet között oszlik meg, számos átfedés van, és hiányoznak a hatékony koordinációhoz szükséges rendszerek. Ez csökkenti az ellenőrzések hatékonyságát a szabálytalanul eljáró vállalkozások által támasztott tisztességtelen verseny megelőzése terén.
- (27) Az olaszországi polgári igazságszolgáltatási rendszer alacsony hatékonysága továbbra is aggodalomra ad okot. 2017-ben a polgári és kereskedelmi peres ügyek lezárásához szükséges idő minden fokon továbbra is a leghosszabb volt az Unióban. Míg az elsőfokú eljárások hossza növekedést mutatott 2016-hoz képest, a korábbi reformok magasabb fokon már pozitívan befolyásolták az ügyek hosszát. Mindazonáltal a bírósági eljárással kapcsolatos visszaélések korlátozása és a bíróságok hatékonyabb működésnek biztosítása terén van még javítandó. A Legfelsőbb Semmítőszéken a beérkező ügyek nagy száma és az adóügyekkel foglalkozó részleg ügykezelésének lassulása negatívan befolyásolja a Semmítőszék hatékonyságát, és aggályokat vet fel az első- és a másodfokon eljáró adóügyi igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatban. Összességében az egyszerűbb eljárási szabályok megfelelő végrehajtása segíthet a polgári perek érdemi felgyorsításában. E tekintetben a hatóságok bejelentették a polgári eljárás racionalizálását célzó reformot, ám azt még nem nyújtották be a Parlamentnek. Az egyéb kihívások közé tartozik, hogy a másodfokú jogorvoslati kérelmek befogadhatóságával kapcsolatos szűrő alkalmazása továbbra is korlátozott és következtelen, jelentős a létszáhiány az adminisztratív személyzet körében, és a különböző bíróságok ügykezelésének hatékonysága továbbra is eltérő.
- (28) Olaszország a közelmúltban tett némi előrelépést a korrupció elleni küzdelem keretének javítása terén, többek között a visszaélést bejelentő személyek hatékonyabb védelme, a nemzeti korrupcióellenes hatóság végrehajtó szerepének megerősítése, valamint egy új, 2019. januári korrupcióellenes törvény révén. Az utóbbi célja, hogy szigorúbb szankciók, jobb vizsgálati technikák és a korrupciót bejelentőkre vonatkozó engedékenységi program révén fokozza a korrupció felderítését és visszaszorítását. A törvény a bűnösséget megállapító elsőfokú ítéletet követően megszünteti az elévülési időszakot, de csak 2020-tól. Ez utóbbi régóta várt pozitív lépés, amely megfelel a nemzetközi normáknak. Olaszországban azonban továbbra is eredménytelen a korrupció elleni küzdelem, főként azért, mert a büntetőeljárások továbbra is rendkívül hosszú ideig tartanak a büntető igazságszolgáltatás régóta esedékes reformjának hiányában, amely reformnak a peres eljárásokkal való visszaélés elkerülése érdekében a fellebbezési rendszerre is ki kell terjednie. Emellett továbbra is hiányosságok vannak egyes konkrét bűncselekmények, például a közpénzek sikkasztásának büntülődését szabályozó keretben.

- (29) Az olasz bankok a megújult piaci nyomás ellenére továbbra is jó eredményeket értek el mérlegük javítása terén. Az államkötvényeknek való kitézettségük magas szintje miatt azonban a piac ingadozásai kedvezőtlenül befolyásolták tőkepozíciójukat, fokozták a finanszírozási költségekre nehezedő nyomást, és megnehezítették a fedezetlen bankközi finanszírozáshoz való hozzáférésüket. A pénzügyi stabilitás további védelme és a gazdaság számára történő hitelnyújtás megerősítése érdekében indokolt tovább csökkenteni – különösen a kisebb és másodlagos bankok esetében – a nemteljesítő hitelek és a várhatóan nemteljesítő hitelek megmaradt állományát. A bankok – különösen a kisebb bankok – szabályozói tőkekövetelményeknek való jobb megfelelése a rendszer külső sokkhatásokkal szembeni ellenálló képességét is fokozná. Fontos továbbá, hogy a hatékonyság növelése és az üzleti modellek optimalizálása révén kezeljék a bankok strukturálisan alacsony jövedelmezőségét. A fizetéseképtelenségi rendszer reformjára vonatkozó rendeletek időben történő végrehajtása felgyorsítaná a még mindig lassú kizárási és biztosítékérvényesítési eljárásokat, és tovább erősítené a bankszektor ellenálló képességét. Az állam által a korábbi adminisztratív felszámolási eljárások által érintett bankok részvényeseinek és alárendelt kölcsönt felvett lakossági ügyfeleinek nyújtott kompenzáció kizárólag a korábbi szabálytalan értékesítések szociális hatásainak kezelésére irányulhat. Tovább kell javítani a bankrendszer irányítását azáltal, hogy a vonatkozó jogi környezet tisztázását követően haladéktalanul befejezik a nagy szövetkezeti bankok 2015-ben megkezdett reformját.
- (30) A vállalati finanszírozás fő forrása továbbra is a banki hitel. A kisebb és innovatív cégek azonban még mindig nehezen jutnak hitelhez, különösen Dél-Olaszországban. A tőkepiac más tagállamokhoz képest fejletlen, részben a keresletet korlátozó tényezők, például a pénzügyi ismeretek alacsony szintje, a vállalkozás feletti ellenőrzés elvesztésétől való félelem és a jelentős adminisztratív terhek miatt is. Az elmúlt néhány évben számos intézkedést vezettek be a finanszírozáshoz jutás javítására, elsősorban a banki hitelcsatornákra összpontosítva, bár piaci alapú intézkedések, például minikötvények, továbbá az alternatív befektetési piac, a kockázati tőke és a közvetlen állami támogatás is segítették a kisebb és innovatív vállalkozások finanszírozáshoz jutását. A tőkefinanszírozási adókedvezmény 2019. évi költségvetés általi eltörlése csökkentheti a vállalkozások sajáttőke-finanszírozását ösztönző tényezőket. A nem banki finanszírozáshoz való hozzáférés hatékony javításához figyelembe kell venni a kisebb és innovatív cégek igényeit, valamint a befektetők beruházási projektek értékelésére vonatkozó kapacitásait. A finanszírozási források diverzifikálása nagyobb védelmet biztosítana a vállalkozások számára a bankrendszerrel szemben, miközben támogatná az innovációt és a növekedést.
- (31) Az uniós alapoknak a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó programozása elősegítheti az ajánlásokban megjelölt hiányosságok egy részének orvoslását, különösen a 2019. évi országjelentés D. mellékletében szereplő területeken. Ez lehetővé tenné Olaszország számára, hogy az azonosított ágazatok tekintetében a lehető legoptimálisabban használja fel az említett alapokat, a regionális különbségeket is figyelembe véve. E beruházások sikerének egyik fontos tényezője az ezen alapok kezelését biztosító nemzeti igazgatási kapacitás megerősítése.
- (32) A 2019. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte az olasz gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2019. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2019. évi stabilitási programot és a 2019. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Olaszországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. A Bizottság figyelembe vette nemcsak azoknak Olaszország fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából való jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (33) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2019. évi stabilitási programot, és véleményét⁽⁸⁾ különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi.
- (34) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2019. évi nemzeti reformprogramot és a 2019. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1–5. ajánlás tükrözi. Ezen ajánlások hozzájárulnak az első négy euróövezeti ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetési politikák hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlytalanságok kezeléséhez,

⁽⁸⁾ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint.

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2019-ben és 2020-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Biztosítsa 2020-ban a nettó elsődleges államháztartási kiadások 0,1 %-os nominális csökkenését, ami a GDP 0,6 %-ának megfelelő éves strukturális kiigazításnak felel meg. A többletbevételeket használja fel az államadósság-ráta csökkentésére. Csökkentse a munkát terhelő adókat, többek között az adókiadások csökkentése és az elavult kataszteri értékek reformja révén. Törekedjen az adókiadás és különösen a számlaadás elmulasztása formájában megjelenő adókiadás visszaszorítására, többek között azáltal, hogy például a készpénzkifizetésekre vonatkozó küszöbérték leszállításával megerősíti az elektronikus fizetések kötelező használatát. Teljes mértékben hajtsa végre a korábbi nyugdíjreformokat annak érdekében, hogy csökkenjen a nyugdíjak aránya a közkiadásokban, és tér nyíljon más szociális és növekedésserkentő kiadások számára.
2. Fokozza a be nem jelentett munkavégzés felszámolására irányuló erőfeszítéseket. Biztosítsa az aktív munkaerőpiaci politikák és a szociális politikák hatékony integrációját, és azt, hogy ezek különösen a fiatalok és a kiszolgáltatott csoportok számára elérhetőek legyenek. Átfogó stratégia keretében támogassa a nők munkaerőpiaci részvételét, többek között a minőségi gyermekgondozáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés révén. Javítsa az oktatási eredményeket, többek között megfelelő és célzott beruházásokkal, és ösztönözze a továbbképzést, egyebek mellett a digitális készségek erősítése révén.
3. Állítsa a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitika középpontjába a kutatást, az innovációt és az infrastruktúra minőségét, figyelembe véve a regionális különbségeket. Javítsa a közigazgatás hatékonyságát, többek között a köztisztviselők készségeinek fejlesztése révén, a digitalizáció felgyorsításával, valamint a helyi közszolgáltatások hatékonyságának és minőségének javításával. Kezelje a versenyt korlátozó tényezőket, különösen a kiskereskedelem és az üzleti szolgáltatások területén, többek között egy új, éves versenyjogi törvény elfogadásával.
4. Csökkentse a polgári perek időtartamát minden fokon az eljárási szabályok – egyebek mellett a jogalkotó által jelenleg tárgyalta szabályok – végrehajtásával és egyszerűsítésével, és fordítson kiemelt figyelmet a fizetéseképtelenségi rendszerekre. Javítsa a korrupció elleni küzdelem hatékonyságát a büntetőeljárások hosszának csökkentésére irányuló eljárási szabályok reformja révén.
5. Segítse elő a bankok mérlegének átstrukturálását, különösen a kis- és közepes méretű bankok esetében, a hatékonyság és az eszközminőség javítása, a nemteljesítő hitelek további csökkentése és a finanszírozás diverzifikálása révén. Javítsa a kisebb és innovatív vállalkozások nem banki forrásokból történő finanszírozásának lehetőségeit.

Kelt Brüsszelben, 2019. július 9-én.

a Tanács részéről
az elnök
M. LINTILÄ